

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.



Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 30

Maribor, sredo, dne 14. aprila 1937

Leto XII

V vrtincu

V zadnjih mesecih je nastal v Evropi pravi vrtinec diplomatskih akcij, ki navajajo dva razloga za svojo živahnost.

Prvi razlog je svetovni mir, drugi gospodarsko sodelovanje.

Razloga sta oba jako utemeljena in tudi mi ne moremo imeti zaradi obeh nikakršnih pomislekov. Zakaj, prav mi neprestano povdarjamo potrebo, da se narodi med seboj sporazumejo in sodelujejo.

Za socialistično delavstvo in naše strokovne organizacije pa vendar nastane vprašanje, v kakšnem duhu se vodi in se bo vodila politika sporazuma in sodelovanja. Storjeni sklepi saminasebi v duhu sodelovanja so načelno sprejemljivi. Vendar je pa važno tudi, kakšen bo nadaljnji razvoj tega sodelovanja. Ali se bo sodelovanje razvijalo v duhu demokracije ali ne in kdaj dobi delavstvo in državljani posameznih držav politične svoboščine? Ali se bodo spoštovale pri tem sodelovanju tudi pravice in dolžnosti delavstva, ki ima pravico da v tem sporazumu aktivno sodeluje politično in gospodarsko.

Tu, mislimo, čaka delavstvo velika misija. Razvoj bi šel po poti delavskih in narodnih interesov le tedaj, če bo delavstvo čuvalo in ščitilo svoje gibanje in svoje organizacije ter si priborilo s svojo moralno silo potrebni vpliv na razvoj.

Ni ga bilo skoraj vašnejšega preporoda v človeški družbi kakor je današnji, ki grozi delavstvu s suženjstvom. In v važnem trenutku mora biti delavstvo na svojem mestu. Kako silno škodujejo zdravemu razvoju vsi vplivi, ki skušajo razdvajati delavstvo, mora v tem važnem trenutku uvideti ne le zavedni, ampak vsak delavec, vsak pameten človek. Naloga delavstva v sedanji dobi je edino le, da je edino, složno in da trezno kuje z delom v tem duhu svojo usodo.

Vsak vpliv torej, ki hoče cepiti delavsko gibanje, je tembolj v sedanji dobi delavstvu sovražen in strup, ki ga sipljejo nasprotniki delavske sloge na delavstvo.

Jugoslavija in Turčija

Obisk predstavnikov turške vlade v Beogradu

V Beograd sta prispela na obisk predsednik turške vlade Izmet Ineni in zunanji minister Rudži Aras.

Namen obiska je poglobitev prijateljskih odnosov med obema državama.

Razgovarjali bodo menda tudi o stališču Balkanske zveze glede vprašanj, ki se tičejo Sredozemskega morja.

Kartel kvasa — bi rad podkupil državo

da bi smel bolj odirati konzumente

Pred par leti smo poročali, kako oderuške so cene kvasa, ki jih določa kartel kvasa. V zadnjem času je bilo izdano nekaj novih dovoljenj za izdelavo kvasa. Kartel bi rad nove koncesije preprečil, zato je ponudil državi 40 milijonov, če za deset let ne dovoli novih koncesij ter sme kartel podražiti kvas za Din 2.50 kg. Kartel bi državi podaril dve tvornici, eno za koks iz lesa, eno za blago za vojne namene. Ponudba baje ni uspela. Tak je blagoslov kartelov.

Nova bremena!

S 1. aprilom t. l. je stopila v veljavo banovinska trošarina na limone, pomaranče in drugo južno sadje, ter na vse dišave in začimbe, kakor poper, cimet, žetran, vaniljo, kumin, janež itd. Izvzeta od banovinske trošarine je le — paprika, ki je domača začimba.

Tudi vsa obleka in čevlji, izdelani v tovarnah, podleže tej novi skupni banovinski trošarini. V pošteve pridejo največ izdelki tvornic »Bata«, »Tivar« in »Soko«; te tovarne so imele največ odjema s strani delavcev in nameščencev, ker prodajajo obleko, sicer slabše kvalitete, za ceno, ki jo slabo plačani delavci in nameščenci zmorejo.

Bremena nove skupne banovinske trošarine bo, kot vedno, nosil reven konzument. Pa so še druge potreščine, ki so se podražile.

Papir se je zadnji čas podražil za 15 odst. Povišanje je nastopilo v času, ko so se papirničarjem po večmesečni stavki znižale mezde za

okroglo 10 do 20%. Povišanje cen papirju gre na rovaš kartela, ki so ga ustanovili podjetniki, da lahko poljubno diktirajo cene papirju in papirnatim izdelkom. Sedaj pa so udarili na papir še skupno banovinsko trošarino v znesku Din 15 za 100 kg. Podražitev papirja znaša

Iz statističnih podatkov je razvidno, da smo imeli leta 1936 sijajno žetev. Dovolj žita bi moralo biti za domači trg in še izvozili bi ga lahko. Čudno se nam pa zdi, da kljub temu cene moki niso ustaljevale. Na žalost in škodo konzumenta se cene dvigajo. Krivda, kakor vedno in povsod: dogovori mlinarjev in veletrgovcev — špekulacija.

Cementni kartel, o katerem se zadnje čase precej govori, prodaja cement v inozemstvo po 18, mi pa ga moramo plačevati na drobno po 60—70 para za kg, kar zlasti občuti revež, ki si s svojimi bornimi prihranki gradi lasten domek. Tožimo o pomanjkanju stanovanj, govorimo

o stanovanjski higijeni itd., obenem pa dopuščamo, da se draži stavbeni material in s tem zavira gradnja novih, zdravih in udobnih stanovanj. Nikogar ni, ki bi posegel v gospodarstvo in ga skušal preurediti tako, da bi državljani imeli korist od dobrin, ki so bile izdelane iz naših surovin in na račun najnižjih mezd naših delavcev.

Novih bremen ljudstvo ne bo zmoglo, ako se ne bo izboljšala zaposlitev in povišale mezde ter plače. Brez tega bo konzum padal, narasla pa bo revščina.

V takih prilikah so razredne strokovne organizacije, ki vodijo boj za izboljšanje mezd in plač delavstvu zlasti potrebne, potrebna je pa tudi popolna svoboda združevanja,

Delavstvo, razmišljaj o tem, organiziraj se, naroči si »Delavsko Politiko« in pripravljaj se, da ti s te

Opozicija in zunanja politika

Dogodki v zunanji politiki, predvsem obisk grofa Ciana v Beogradu in ratifikacija prijateljske pogodbe z Italijo ter neposredno na to prihod predsednika CSR dr. Beneša v Jugoslavijo, so zelo razgibali naše javno mnenje.

Končno je bilo na nedvoumen način povedano, kakšno zunanjo politiko vodi vlada dr. Stojadinovića.

To priliko je izrabila tudi združena srbska opozicija in je tudi sama zavzela svoje stališče. Da je to stališče pravilno in da odgovarja ljudskim željam in stremljenjem, se je videlo pri sprejemu grofa Ciana in nato ob prihodu dr. Beneša.

Stališče združene srbske opozicije je spravilo iz ravnotežja samega »Slovenca«, ki ji radi tega očita — skrajno nelojalnost. Glavni njegovi napadi so naperjeni proti prvaku te opozicije in bivšemu poslaniku Živojinu Balugdžiću.

»Slovenec« pravi, da se v drugih državah smatra kot samoposebi umevno, da se opozicija napram vladi obnaša lojalno zlasti na polju zunanje politike.

To je res. Da bi pa tudi sleherni čitatelj vedel zakaj je temu tako in ne drugače, bi moral »Slovenec« še nekaj dodati: uveljavljeno je namreč demokratično pravilo, da vsaka vlada obravnava vsa količaja važna politična vprašanja na ta način, da informira opozicijo in se z njo sporazume, nakar šele slede odločitve.

N. pr. v Angliji se vlada zaveda tega, kar pravi »Slovenec« čisto pravilno, da mora na polju zunanje politike država oziroma narod nastopati kot celota, pa naj pripada tej ali oni stranki. Še več! Angleška

vlada skrbi za to, da tudi v važnih notranje političnih vprašanjih doseže enotnost in da se manifestira volja naroda kot celote.

Kako »Slovenec« misli o dolžnostih opozicije vemo in je le škoda, da se ni razpisal tudi o njenih pravicah.

Sicer pa je zelo pogrešno, ako »Slovenec« vodi debato o zunanje političnih vprašanjih tako površno in milo rečeno — netaktno. Bilo bi mnogo boljše, ako bi skušal dopovedati italijanskemu fašističnemu tisku, ki piše o teh zunanje političnih dogodkih, da so njegove informacije netočne, da se ni razpisal tudi o njenih pravicah.

Poraz belgijskega fašizma v Bruslju

V Bruslju se je v nedeljo, dne 11. t. m. vršil dvoboj med demokracijo in fašizmom ob priliki nadomestnih volitev v belgijski parlament. Boj se je bil med predsednikom vlade Van Zeelandom, ki je bil kandidat vseh demokratičnih strank in voditeljem katoliških fašistov, takozvanih reksistov (križarjev) Degrelom.

Degrella je podpirala industrija in italijanski ter nemški fašizem. V prid mu je bila tudi potrpežljivost demokracije, ki je dopustila, da je računajoč z neumnostjo volilcev, lahko agitiral z lažjo, obrekovanjem in psovkami.

Degrell sam in še bolj njegovi zavezniki so bili prepričani, da bo

Naj citiramo:

»Giornale d' Italia« piše pod naslovom »Naporu Prage, da se obdrži družba male antante. — V trenutku se ni moglo povedati ničesar pozitivnega o rezultatu, ki ga bodo imela prizadevanja dr. Beneša v Beogradu. Ton beograjskega časopisa, kakor tudi izjava kneza-namestnika Pavla bodo mogoče nekoliko pomirili Pariz, vsekakor pa je boljše, ako v Parizu počakajo, kakšen bo resničen zaključek tega (dr. Beneševga) potovanja.«

In sedaj, ko je potovanje dr. Beneša zaključeno, pa piše oficijelni tržaški »Piccolo«:

»Potovanje dr. Beneša je ostalo brezuspešno.«

O teh stvareh, ki jih čitajo ljudje dan na dan v italijanskih listih, ki nemoteno prihajajo v našo državo, naj bi se »Slovenec« razpisal predno očita nelojalnost drugim.

belgijski katoliški fašizem zadal smrtni udarec belgijski demokraciji. Zato je vse z nestrpnostjo pričakovalo izida volitev, ki so obetala postati tem bolj zanimiva, ker je v Belgiji uvedena volilna dolžnost.

Izid volitev pa je presenetil vsa pričakovanja demokratično usmerjenih strank:

Van Zeeland je dobil 257.840 glasov ali 75.89 odst., Degrella pa 69 tisoč 534 ali 18.05 odst., torej niti ne ene četrtine.

Francoski »Le Populaire« je pisal pred volitvami, da bodo te volitve pokazale: ali je fašizem v naraščanju ali v opadanju. Ako bi dobil več kot eno tretjino glasov, je to znak rastoče nevarnosti, ako manj, se bo moglo reči, da je ta nevarnost v Belgiji v opadanju.

Nemški fašistični tisk dolži nekega belgijskega škofa, češ, da je on s svojim proglasom na vernike preprečil Degrellu volilni uspeh. V resnici pa to ni res. Tako tolmačenje poraza belgijskih fašistov je potrebno nemškemu fašizmu v njegovem boju s cerkvijo doma; belgijski fašizem se ima za svoj poraz zahvaliti svobodoljubnemu in demokratičnemu razpoloženju volilcev.

Belgija je obračunala z domačim fašizmom in pri tem udarila svetovni fašizem.

Ni nezaposlenosti, kjer odločajo socialisti s kmeti

Zgled Švedske in Finske.

Na Švedskem, kakor smo poročali, ni nezaposlenih delavcev. Enako ugodne gospodarske razmere ima še ena dežela, in sicer Finska, soseda Švedije. Že od jeseni, izvzemši krajših sezonskih vplivov, na Finskem skoraj ni nezaposlenih delavcev. — Delavci, ki bi slučajno ne imeli dela, zaposli država pri izrednih delih.

Pojavlja se celo pomanjkanje delavcev, zlasti strokovnih, v posameznih strokah. Industrijska produkcija se je od 1932 dvignila za 32 odstotkov. Izvoz se je povečal za 20 odstotkov, zlasti papirja in celuloze. Ustanavlja se nove tovarne in dela načrtno. V državi odločajo socialni demokrati in kmeti.

Vladine čete v ofenzivi pred Madridom

Nacisti v vseučiliški četrti zajeti

Izenada so v petek, dne 9. t. m. prešle vladine čete madridske obrambe v napad na fronti, ki se razteza med Aravaco preko Casa del Campo in Carabanchel Alto na zapadnem bregu reke Manzanares, ki teče mimo Madrida.

Ofenziva vladinih čet, ki je pričela po hudem topovskem ognju, je imela kot prvi cilj obkolitev nacistov v univerzitetnem naselju, na vzhodnem bregu reke Manzanares, kamor so prodrli pri prvi ofenzivi generala Franca na Madrid, dne 7. novembra l. l. in se v obliki klina zarili v mestno pomeje.

Vladine čete so izvedle operacije s severa proti Francoskem mostu, ki vodi preko reke Manzanares v univerzitetno četrt in z južnega dela Casa del Campo proti sredini oz. severu.

Boji, ki so divjali tod, so bili silno krvavi. Vladinim četam se je posrečilo, da so zavzele hriba Garabitas in Camarinas ter s tem presekale vsako zvezo nacistične posadke v univerzitetni četrti.

Istočasno so v Carabanchel Alto, ki so ga osvojile že v začetku preteklega tedna, zavzele čete madridske obrambe vojaško bolnico, ki leži dalje proti vzhodu in dve vasi: Cerrode ter Aldomovar.

Zapadno od Madrida pri Escorialu, do kamor poteka fronta v poševni liniji od glavnega mesta in tu zaokrene v loku na pogorje Guadarama, so vladine čete z napadom precej izboljšale svoje položaje.

Brez dvoma je cilj vladine ofenzive pred Madridom vreči sovražnika iz neposredne bližine mesta čim dalje nazaj. Teren, na katerem se odigravajo boji, je pa silno utrjen. Zato je treba uspeh republikanskih čet, ki so prodrle par kilometrov daleč naprej, tem višje ceniti. Zdi se tudi, da se je general Miaja odločil za ofenzivo, hoteč s tem prekrizati nakane generala Franca, ki je mogoče sam nameraval kakšen napad.

Veliki uspehi republikancev v Sierri Moreni

Nacisti se na svojem begu po nesrečni ofenzivi pri Pozoblanco, severno od Cordobe, še vedno niso ustavili, dasi so republikanske čete prodrle že 60 kilometrov daleč proti zapadu v smeri Penaroja, ki je središče drugega rudarskega bazena v Sierri Moreni.

Prodirajoč v tem pravcu so vladine čete že prekoračile mejo pokrajine Badajoz in se združile s četami, ki operirajo severno od pokrajine Cordobe v Estramaduri.

Napredovanje vladinih čet v pokrajini Badajoz proti portugalski meji bi lahko dovedlo do tega, da bi od nacistov zasedeno ozemlje bilo razpolovljeno in bi severni del ne imel več zveze z južnim delom ter bi bil Francovim četam pred Madridom in vzdolž reke Tajo, ki teče proti Lissabonu (glavno mesto Portugalske) odrezan vsak dovoz.

Ofenziva generala Miaje pred Madridom ima lahko tudi ta namen, da podpre napredovanje vladinih čet

skozi pokrajino Badajoz proti portugalski meji, s tem, da veže nacistične sile, da ne morejo izpred Madrida na pomoč v Estramaduro in Badajoz.

Ustavljena nacistična ofenziva pred Bilbajom

Z veliko reklamo započeta ofenziva nacistov pod poveljstvom generala Molle na fronti pred Bilbajem je deloma uspela samo iz južnovzhodne strani od mesta Vittorije. Sedem kilometrov pred mestom Durango pa se je ustavila. Baski so prešli v protinapad in so povzročili med četami generala Molle silen pokol, ker so napadali v hribovitem svetu iz zasede.

Ofenziva vladinih čet iz baskijske pokrajine proti Burgosu je zastala 45 do 50 km od mesta.

Oživela je končno tudi aragonska fronta

kjer so začeli Katalonci napadati pri trdnjavi Huesci in so pri Tardiento, med Saragoso in Huesco zavzeli višine pogorja Sierre Alkubjere.

Nesporno je, da se je po porazu na Guadalajari preobrnil položaj na domala vseh bojiščih v korist vlade. Ni več Franco, ki napada, ampak vladine čete, ki zaznamujejo jako lepe uspehe. Izgleda, da ima sedaj vlada dovolj izvežbane armade, ki je dobro oborožena in jo podpirata prvo vrstna artiljerija in aviacija. General Miaja je te dni izjavil: »Hoteli so vojno, sedaj jo imajo.«

seveda ne bo mogoče več ugotoviti in tudi škode ne bo nihče povrnil državi.

Vpokojevalci v Čateških toplicah. Na prošnjo brežiških vpokojencev za znižanje cen v čateških toplicah, je uprava dovolila vsem vpokojencem dravske banovine brez razlike 25% popust za sobe in kopali v času od 1. maja do 30. junija in od 1. septembra do 30. septembra vsakega leta.

Zborovanja o Španiji na Čehoslovaškem. Delegacija petih članov s Čehoslovaške, ki se je mudila v Španiji, poroča na ljudskih shodih o položaju. Tako je s. Ernest Paul poročal v Karlovih varih pred polno veliko dvorano. Vsa tozadevna zborovanja obišče obično dva do tri tisoč poslušalcev, ki manifestirajo za zmagovitost v Španiji. Na Čehoslovaškem se na ljudskih shodih vobče poroča tudi o položaju v Španiji.

Strah generala Göringa. Švedski listi poročajo, da je nemški ministrski predsednik Göring odbil zahtevo zastopnika švedskih kulturnih organizacij, da se dovoli nositelju lanske Noblove nagrade za mir Karlu Osietzkemu odhod iz Nemčije. To svojo odločbo je Göring utemeljil s tem, da je Osietzky politično sumljiva oseba.

Izvirne slike iz španskih bojev prinašajo danes mnogi listi, ki so sovražni španski legalni vladi in podpirajo moralno naciste. Komaj se kaj dogodi v Španiji ali se tudi ne dogodi, že prinesejo ti listi slike o junaštvi in dobrotah ter o krutosti vladnih čet. Kaj menite, odkod so te slike? Nič enostavnega. Pri Monakovem v Nemčiji so ustanovili filmsko podjetje za vprijetje dogodkov v Španiji. Iz teh filmov jemljejo nemški in drugi listi slike in jih kažejo naivnim čitateljem kot slike iz dogodkov v španski državljanski vojni. Na neki sliki je tudi avto z nemško številko II A 4523. Radovedneži so poizvedovali, čigav je avto in so dobili uradno obvestilo, da je ta avto last filmske družbe »Bavaria« v Monakovem.

Zopet eden, ki se je odpovedal članstvu kraljevske hiše. Za angleškim kraljem Edvardom je sedaj rumunski princ Nikolaj sklenil odpovedati se prinčevskemu naslovu. Nikolaj se je poročil z navadno zemljanko, zato je po statutih rumunskega kraljevskega doma in ustave izgubil članstvo kraljevskega doma ter so ga na seji kronskega sveta izključili.

Pomanjkanje na Poljskem. Varšavski katoliški časopis »Kultura« poroča, da trpi v Vilnski vojvodini nad sto tisoč kmetov strašno pomanjkanje. V teh krajih se vidijo strašni prizori, ki so posledica pomanjkanja; tudi radi lakote je umrlo že zelo mnogo ljudi.

Doma in po svetu

Balugdžić je prejel zadoščenje. Od »Slovenca« toliko osovraženi in opsovani bivši jugoslovanski poslanik v Berlinu, Balugdžić, je bil odlikovan od predsednika CSR dr. Beneša z redom Belega orla II. stopnje. Zato pa »Slovenec« ne bo nehal zmerjati Balugdžića in ga smešiti. Tako delajo namreč vsi puhloglavci.

Zopet Ta-ta, to pot v Zagrebu. Ta-ta iz Beograda je odprla podružnico v Zagrebu. Zagrebška obrtna oblast je seveda Ta-ti prepovedala poslovanje. Sedaj se bodo natezali par mesecev in potem bo Ta-ta začela poslovati, kot služe v Beogradu. Je pač križ, ko pa so samo protesti trgovcev, ki vse verjamejo protesti trgovcev, ki vse verjamejo, kar jim kdo obljubi.

Dr. Milan Srskić. V Sarajevu je umrl bivši ministrski predsednik in

večkratni minister dr. Milan Srskić. Bil je radikal. Po 6. januarju je igral precejšnjo vlogo in je do nastopa Jevtičevega režima sodeloval skoro v vseh vladah. Ko je 2. novembra 1932 postal ministrski predsednik, je poskušal uveljaviti neke svoje teze o likvidaciji diktature, zato se je 23. januarja 1934 moral umakniti Uzunoviću in JNS.

Kako so se razvile samostojne trgovine v primeri z letom 1929 in 1935: Beograd 3710 leta 1929, 25.134 l. 1935, Skoplje 19.653, sedaj 12.811, Zagreb 22.716, sedaj 18.581, Sarajevo 26.326, sedaj 12.956, Ljubljana 12.798, sedaj 16.252. Trgovine so porasle na področju Srbije od 1920 do 1935 od 24.098 na 41.831, na ostalem ozemlju pa se je število zmanjšalo od 100.234 na 87.682.

Cankarjeva družba v Ljubljani sklicuje redni letni občni zbor, ki se bo vršil v torek, dne 4. maja 1937 ob 19. uri v društvenih prostorih v Delavski zbornici. Dnevni red je običajen glasom čl. 12 društvenih pravil. Samostojne predloge je naznaniti najmanj 14 dni pred občnim zborom odboru. Pristop k občenemu zboru imajo vsi ustanovniki in redni člani. Ako občni zbor ob določeni uri ne bi bil sklepčen, se vrši nov občni zbor eno uro kasneje, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih.

Odbor.

Čudna napaka v trgovinski in plovni pogodbi Jugoslavije z veliko Britanijo. Pogodbo so sklenili 12. maja 1927. V angleškem besedilu je zapisano, da so prosti plačanja carine samo novi stroji za tekstilno industrijo, v srbohrvaškem besedilu je pa besedica »novi« izpuščena. Po desetih letih so odkrili to napako, ko so uvozniki starih strojev za tekstilno industrijo že oškodovali državo za milijone in milijone dinarjev. Krivca

A. M. de Jong:

IZDAJA

Otroška leta Mereyntjeja Geysena

Z od jeze stisnjenimi zobmi je stopal Vrč po nasipu, njegov tog in mrki obraz ni izgledal preveč zaupanje vzbujajoče. Toda Mereyntje je ves blažen počival ob njegovih prsih, njegovi boleči nožici pa je bilo kot postlano v Goortovi veliki roki, ki je skrbno pazil, da je ne bi preveč stisnil. Divji lovec je bil ves poten. Vendar ne od napa, saj je komaj čutil breme, ampak, ker se je zdelo to njemu samemu nenavadno in neverjetno. Vzrok so bile male ročice, ki so se oklepale njegovega vratu, mali obrazek, ki se je skoraj tiščal njegovega, zadovoljen, hvaležen smehljaj in slepo zaupanje tega majhnega, nedolžnega otroka v njegovo dobrosrčnost, v dobrosrčnost razvpitega pohajča, da mu bo v stiski pomagal. Vse to se mu je zdelo tako tuje. Vse to je prišlo tako nepričakovano, nenadoma se je znašel docela nepripravljen v tem skoro neverjetnem položaju, ki je bil brez primere... Vrč ni bil vaju, da bi ga bil kdorkoli kdaj prosil pomoči, sedaj pa, kakor da bi bilo to nekaj samo ob sebi umljivega... Pravzaprav... da, naravno, pravzaprav je bilo to pa vendarle samo ob sebi umljivo, da človek ne more pustiti takega majhnega pritlikavčka, z izpahnjeno nožico brez pomoči sredi poti. Kdo le bi mogel videti v tem kaj nenavadnega in smeš-

nega: navsezadnje človek le ne more biti tako brezsrčen! Toda... kljub temu je bilo pa vendarle nekaj zelo, zelo nenavadnega... Kako čisto drugače izgledajo oči takega otroka, če jih človek vidi tako od blizu!...

Smehljajoč se in nekoliko v zadregi, ga je vprašal napol osorno, napol dobrohotno:

»Ali se me nič ne bojiš, Mereyntje?«

»Ne, prav nič,« je odgovoril mali brez oklevanja. »Niti najmanj ne! Ti me vendar neseš... in predno bo tema, bova pa doma, he?«

Tako, tako dečko!« je vzkliknil Vrč in se je sam sebi nemalo čudil, kako je mogel biti tako prijazen z otrokom in to neposredno po dogodkih tega nesrečnega opoldneva ter razburjenju, v katerem se je še pravkar nahajal. »Tako, tako fantiček, torej se bojiš teme?... Najbrž uganjaš kakšne hudobije, da te je strah?«

Toda potepuh še ni bil navajen šaliti se z otroci, zato je, ne da bi hotel, zvenel njegov glas tako, da je Mereyntje smatral njegove besede resno. V dno duše prepričan o svoji malopridnosti je vzdihujoč odgovoril:

»O, da, Vrč, in še kakšne... jój meni, res... velike hudobije uganjam!«

Začuden je gledal Vrč v resni, žalostni obrazek. Mereyntje je opazil začudenje in nemir v teh sivozelenih očeh, ki so zrle vanj čisto od blizu, vendar ni hotel, da bi kar naenkrat izgubil naklonjenost svojega močnega rešitelja. Da bi stvar nekoliko olepšal, je brž dostavil:

»Toda, glej, Vrč, jaz ne morem nič za to.

Kako rad bi bil res priden in dober... toda vrag, ta hudobnež, je, ti vendar veš... ki vse to dela!«

»Tako, ta dela to?« je vprašal Vrč in se je moral nehote prikrito smejati resnosti, s katero mu je dečko o tem pripovedoval; obenem pa je ves začuden pomislil: Kaj vse roji po glavičici takega majhnega človečka! Glasno pa je rekel:

»Ali pa ti to tudi res natančno veš, ti mali vsevedež? Ali si ga že kdaj videl, kaj?«

»Jaz ne!« je odgovoril Mereyntje ves prestrašen. »Njega vendar ni mogoče tako lahko videti! Toda župnik pravi in cerkovnik, pa stara mati in mati ter... ter tudi vsi ostali!...«

»Ha-ha-ha!« se je rogal Goort, »le verjemi, da se vsi lažejo, kot pes teče. Vraga ni in tudi, če bi bil, ne bi imel z vsem tem nobenega opravka. Malo poreden že smeš biti, le... to ni tako hudo... malo si še neumen, dečko!«

Mereyntje ga je začudeno pogledal z velikimi očmi, v katerih se je zrcalilo zaprepaščenje. Kaj je rekel Vrč sedaj?... Kaj tako nespametnega pač še ni nikoli slišal! Kako le je kaj takega mogoče?... On je bil vendar že velik, odrasel mož, pa da še niti tega ne ve, kako je urejeno na svetu in zakaj se stvari dogajajo tako in ne drugače!... Za trenutek se je zdelo Mereyntjeju, kot da mu je pamet zastala. Toda v njegovih malih možganih se mu je takoj posvetilo odkod ta njemu tuja pojava pri Vrču. Kako pa naj neumni Vrč pri vseh svojih čudnih življenjskih navadah sploh kaj drugega ve?

(Dalje prihodnjič.)

Širite naš list!

V ogledalu

Prerokbe »Slovenskega doma« o Degrellu. Belgijski katoliški fašist Degrella uživa neomejene simpatije »Slovenskega doma«, večernega glasila Kopitarjeve ulice. V volilnem boju je navijal za Degrella in pripravljaj svoje bralce na zmagu katoliškega fašizma. Tako-le je pisal:

»To je vsekakor človek, ki po svojih sposobnostih predstavlja res človeka svoje vrste, človeka, ki mu pač ne bo najbrž dolgo treba čakati, da se uresniči njegova namera, da pride v Belgijo popolnoma na površje, seveda mu še v bodoče ne bodo ovirali razni podtalni elementi v njegovi lastni državi, ali pa izven nje.«

(Slov. dom št. 80, z dne 10. 4. 1937.)
Kakor za naše volitve, je tudi o belgijskih volitvah trdil, da se gre za »Rex ali Mosko«. Van Zeeland, ki ga je podpiral sam bruseljski škof je torej bil s svojim podpornikom vred navadno slepo orodje v rokah Moskve. In če bi slo po mnenju »Slov. doma«, bi moral Vatikan vsaj škofa takoj ekskomunicirati, škofovsko mitro pa izročiti Degrellu, dokler ne najde primerne kandidata, da bi mu jo poveznil na glavo. Kajti o zmagi Degrella dne 11. 4. ne more biti dvoma:

»Ker tvorijo volilno jedro omenjenih meščanskih strank predvsem srednji in mali meščani, ki se komunizmu po pravici boje kot živega vraga, je očitno, da bo neprijetna bratovščina van Zeelanda in komunistov vzela van Zeelandu veliko glasov in jih dala Rexu, drugi pa bodo oddali prazne glasovnice.« — (Slov. dom št. 80.)

»Ponedeljski Slovenec« je potem zaključil blamažo svojega večernega kolega s konstatacijo: »Velika zmagu belgijskega predsednika vlade.« Ker je pa v Kopitarjevi ulici vedno tako, da drže s tistim, ki zmagu, bodo prerokbe »Slov. doma« o Degrellu za nekaj časa pozabili in rajše prerokovali o Španiji. Nesreča je le v tem, da se vse narobe zgodi, kot pa si Kopitarjeva ulica želi.

Črna pri Prevaljah

Predavanje, katerega je imela tukajšnja »Vzajemnost« dne 19. marca, je bilo prav dobro obiskano. Predaval je s. Tone Seliskar in končno še recitiral nekatera svoja dela. Delavstvo vé, da je njemu potrebna poleg telesne tudi duševna hrana. Želimo, da bi bilo več predavanj pri nas in da bi nas večkrat obiskali naši kulturni delavci, kakor tudi, da nas obišče še večkrat s. Seliskar.

PREKLIC.

Spodaj podpisani Tominc Ivan iz Stražišča pri Kranju preklicujem vse žalivke, katere sem izjavil na članskem sestanku dne 10. 1. 1937 napram Kerču Francu ter izjavljam, da nimam nobenih dokazov proti njemu za kakšno nečastno dejanje. — Izjavljam, da se ta moj preključ objavi v »Delavski Politiki« in »Delavcu« in se zahvaljujem, ker je odstopil od tožbe.

Tominc Ivan, Stražišče pri Kranju.

Uredniški kotiček

K. V. Črna. Podlistek Toneta Mačka »Slučaj Kumberger« ni izšel v knjigi, zato Vam je ne moremo poslati.

RAZPIS DEL.

MESTNA PODJETJA - MARIBOR razpisujejo za leto 1937/38 sledeča tekoča dela in dobave za vzdrževanje zgradb in drugega:

kleparska, steklarska, pečarska, mizarska, zidarska, pleskarska in slikarska dela, vzdrževanje stolne stolpne ure, dobavo železnine in gradbenega materiala ter dobavo barv in čopičev.

Vsi potrebni podatki se dobijo med poslovnimi urami od 8. - 12. ure pri gradbeni upravi, Franciščanska ulica št. 8/II., soba št. 1, kjer je vložiti tudi zapečatene ponudbe do 22. aprila 1937 do 12. ure.

MESTNA PODJETJA - MARIBOR

KONZUMNO DRUŠTVO ZA MEŽIŠKO DOLINO

R. z. z o. z. v Prevaljah.

Poštni predal št. 3.
Telefon interurban št. 5.

Poštni čekovni račun 12.048.
Brzjav: Kodes Prevalje.

Osrednja pisarna in centralno skladišče v Prevaljah.

Podružnice:

Prevalje, Leše, Mežica, Črna I, Črna II, Sv. Helena, Guštanj, Muta, pekarna v Prevaljah ter 7 lastnih zadrugnih domov v Mežiški dolini.

Zadruga nudi svojim članom vedno sveže blago po najnižjih cenah. Hranilne vloge sprejema centrala v Prevaljah in njene podružnice ter jih obrestuje po najvišji obrestni meri. Prodaja se le članom. Član društva lahko postane vsak. Delež znaša samo Din 100.—.

Delavke, delavci, nameščenci, kmetje in obrtniki ter sploh vse delovno ljudstvo, kupujte življenjske potrebščine le v svojih zadrugah!

V slogi je moč, v delu rešitev!

Vprašanja, ki se tičejo 14 milijonov delavcev

Mednarodna tekstilna konferenca v Washingtonu.

Dne 2. aprila je pričela v Washingtonu mednarodna tekstilna konferenca, ki jo je otvoril čehoslovaški minister za socialno politiko s. inž. J. Nečas.

Naloga konference je bila ugotoviti razmere v tekstilni industriji na vsem svetu, razpravljati o socialnem položaju delavstva, ki je zaposleno v njej, kakor tudi o gospodarskih vprašanjih, ki jih ni mogoče obravnavati, ne da bi se ozirali na socialno politične probleme.

Tekstilna industrija šteje med svetovno veleindustrijo, saj je v njej zaposleno 14 milijonov delavcev in delavk. V Zedinjenih državah predstavlja izdelki tekstilne industrije 9 odst. vrednosti vse proizvodnje, v Sovjetski Rusiji 13, v Angliji 14. Od

celokupne svetovne trgovine odpade 7 odst. na tekstilije. Silno razvita tekstilna industrija in trgovina s tekstilijami veže med seboj države in kontinente. Na podlagi stanja tekstilne industrije je mogoče presojati gospodarski in socialni položaj širokih plasti prebivalstva, njegove kupne moči in zaposlenja.

Značilno za tekstilno industrijo je, da zaposluje v pretežni večini žene ter moško in žensko mladino, t. j. polkvalificirane delavce. Ako torej hočemo zagotoviti delavstvu obstoj in najširšim ljudskim plastem normalne življenjske pogoje, moramo posvetiti ureditvi delovnih prilik baš v tekstilni industriji prav posebno pozornost.

Rekruti imajo tudi pravico do mezde po § 219 o. z. za 1 teden

Doslej se je pri nas razčistila sodna judikatura glede plačevanja delavske mezde v vojaškem službovanju samo

za čas orožnih vaj,

za katere določa § 221 o. z., da mora dobiti delavec po 1 letnem službovanju ob orožnih vajah plačano mezdo za dobo 4 tednov. Isti § 221 izrecno določa, da delavcu ne gre ta mezda za dobo 4 tednov tedaj, če je delavec pozvan k vršenju vojaške službe v stalnem kadru.

Delavstvo je bilo doslej mnenja, da pri vpoklicu v redno vojaško službo nima nobene pravice do mezde napram delodajalcu. Toda temu ni tako. V tem primeru je namreč delavec zaščiten z določilom § 219 obrtnega zakona, ki ne določa 1 teden-ske mezde samo za slučaj bolezni, ampak pravi ta § 219 tudi:

»Isto velja tudi (da namreč obdrži službojemnik pravico do teden-ske mezde po vsaj 14 dnevnom službovanju zbog bolezni ali nezgode), če je brez svoje krivde zadržan, opravljati službo, iz drugih važnih razlogov, ki zadevajo njegovo osebo.«

Tak važen razlog, ki zadeva službojemnikovo osebo in ga slednji ni zakrivil niti namerno niti s hudo malomarnostjo, pa je gotovo vpoklic v vojaško službo k stalnemu kadru.

Tako je razsodilo že tudi ponovno češko sodišče temeljem § 1154 b ob-čega državlanskega zakona, ki se glasi doslovno enako in ga uporabljamo že tudi pri nas v korist rudarjev pri sprečenju službe v slučaju bolezni, odkar so rudarji zgubili pravico do mezde v bolezni v smislu § 219 o. z.:

»Nastop redne vojaške službe je treba smatrati kot važen razlog, tikajoč se osebe uslužbenca, radi katerega slednji ni mogel vršiti službe in kateri vsled tega utemeljuje zahtevek delojemalca do odškodnine po § 1154 b o. d. z., pri čemur uslužbenec radi okolnosti, da je vsled nastalega zadržka istočasno pre-stalo tudi službeno razmerje, ne more zgubiti pravice do te mezde.«

Vsak rekrut, ki je bil v službi do nastopa redne vojaške službe, ima torej pravico, zahtevati od delodajalca iz gornjega razloga v smislu § 219 o. z. mezdo za 1 teden. Tak zahtevek zastari šele v 3 letih.

Rekruti, ki so sedaj nastopili vojaško službo in bo zlasti delavcem pri vojakih vsaka para manjkala, lahko tedensko mezdo zahtevajo. Ako jim delodajalci ne bi hoteli plačati in so morda pri vojakih kje daleč na jugu države, lahko potem ubožnega spričevala zahtevajo, da se jim v slučaju pravde imenujejo pri sodišču uradni zastopniki iz vrst tamošnjega uradništva.

All si že dobil novega naročnika za »Delavsko Politiko«, smatraj to za svojo dolžnost!

Umetna gnojila

za vrtove in polja priporoča trdka

ANDRAŠIČ, Maribor

Vodnikov trg

2 trgovska pomočnika

simpatična, verzirana v trgovini z mešanim blagom, ki sta zmožna samostojnega vodstva trgovine z mešanim blagom, s primerno kavcijo, se sprejmeta v službo. Nastop mogoč takoj. Prednost imajo samci v starosti od 28 do 35 let. Plača po dogovoru. Ponudbe je poslati takoj na upravo »Delavske Politike« v Mariboru, pod značko »trajna služba«.

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupujejo najcenejše pri naših inserentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragg

Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

Priporoča se

SPECERIJSKA TRGOVINA

Delavski dom L. Z. T. Z.

Maribor, Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaka c. 18, se priporoča cenj. občinstva za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevni cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

Kupujem odpadke železa, kovine, litine in vsakovrstne železne stroje. Plačujem po najvišjih dnevni cenah.

JUSTIN GUSTINČIČ - MARIBOR
Tattenbachova ul.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in ureja Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.

Delavski pravni svetovalec

Takse za posredovanje pri občini po naredbi o gospodinskih pomočnicah

Vprašanje: Kot služkinja v Mariboru sem bila odpuščena brez vzroka in brez plačila odpovednega roka. V smislu § 28 navedbe o gospodinskih poslih sem nato prosila s priloženim ubožnim spričevalom pri socialno političnem uradu, kot pristojnem občinskem poslovalnem uradu, da pokličejo k zaslišanju delodajalca in poskusijo poravnajo, ker prej po tej naredbi ne morem tožiti na plačilo zaslužka pred rednim sodiščem. Pri socialno političnem uradu pa so me odpravili z vlogo, češ, da jo moram prej kolekovati z Din 5. Ker pa nisem mogla kupiti koleka za Din 5 in torej sploh začeti nisem mogla pred pristojno oblastjo uveljavljati svoje zakonite pravice. Tudi intervencija pri predstojništvu občine ni zalegla, češ, da imajo od Banske uprave strogo naročilo, da se mora vsaka vloga kolekovati z najmanj Din 5. Pomagalo mi tudi ni sklicevanje na taksi zakon čl. 5 t. 6, ki pravi, da siromašne osebe ne plačujejo takse, če ne plačujejo letno več kot Din 60 neposrednega davka.

Sem državljanka Jugoslavije in Vas prosim pojasniti, kako naj pridem do svoje zakonito zajamčene pravice za plačilo 14-dnevne odpovedne dobe, če nimam Din 5 za kolek in tudi nikogar, da bi mi brezposelnosti teh Din 5 podaril ali posodil?

Ali ni predpisana v tem oziru izjema vsaj za »socialno politični urad« mestne občine, ki je po mojem mnenju vendar predvsem zato tu, da pomaga baš tistim, ki so najrevnejši, brez vsakih sredstev?

Odgovor: Zahteva na plačilo takse je bila v Vašem primeru neupravičena in protizakonita, kajti po določbi čl. 5 t. 6. taksnega zakona ste oproščeni plačevanja takse, ker ne plačujete letno več kot Din 60 neposrednega davka. Ne morete pa si proti neupravičeni zahtevi občine pomagati, ampak morate takso plačati, če občina noče uvesti posredovalnega postopka brez plačila takse. Lahko pa zahtevate povračilo takse v 90. dneh po njenem plačilu. Prošnjo morate vložiti pri pristojni davčni upravi, nasloviti pa jo morate na finančno direkcijo.

Dedni delež poročene hčere (Gor. Sava).

I. Vprašanje: Ali ima poročena hči iste pravice do dedščine kot ostali dediči?

Odgovor: Če Vaša žena ob poroki ni dobila že pripadajočega ji deleža kot doto in če je oče umrl brez testamenta, ji gre dedni delež, kakor ostalim otrokom.

II. Vprašanje: Oče je tri leta pred smrtjo prepisal 1/3 posestva tujemu človeku. Ali morejo dediči zahtevati to 1/3 nazaj?

Odgovor: Občr državljanski zakonik sicer določa, da more zakoniti dedič od obdarjenca zahtevati nazaj darilo, ki mu ga je dal pokojni. Take vrnitve darila pa ne morejo dediči zahtevati, če je bilo dano več nego 2 leti pred zapustnikovo smrtjo osebam, ki niso zapustnikov otroci ali stariši. Vaša žena in ostali dediči torej daritve ne morejo izpodbijati, ker v Vašem primeru obdarjenec ni kak sorodnik.

Dolžnost namestitve vojaškega obveznika, ki je odslužil rok (Prevalje)

Vprašanje: Ko sem se vrnil iz vojne, me rudnik ni hotel sprejeti na delo. Vsled tega sem izgubil na pokojnini nekaj let prispevkov. Ali morem rudnik tožiti za odškodnino?

Odgovor: Zakon nikjer ne ustanavlja za podjetje obveznosti, da sprejme delavce, ki se vrnejo iz vojne ali ki so odslužili kaderski rok in so radi tega prekinili službeno razmerje pri podjetju, nazaj na delo. Zakon le priporoča, da podjetja prvenstveno nastavljajo take delavce. Podjetja zato ne morete tožiti za odškodnino.

Preključ pogodbe (Guštanj):

Vprašanje: Z zastopnikom tvrdke za povečanje slik sem sklenil pogodbo za povečanje nekaj slik, kasneje sem se pa premislil in z dopisnico pogodbo preklical. Ali sem dolžan slike vkljub temu sprejeti?

Odgovor: Vkljub preklicu ste pogodbo dolžni izpolniti in naročene slike sprejeti, če odgovarjajo naročilu. Če bi slik ne sprejeli, ne da bi imeli za to tehten razlog, ima tvrdka pravico zahtevati od Vas vso škodo, ki ji je nastala radi tega, ker se pogodbe niste držali.

Dr. Hodža pojde v Bukarešto.

Dne 10. maja obišče dr. Hodža, predsednik čehoslovaške vlade, Rumunijo.